

KLACHTENBUREAU LUCHTVERKEER

**OVERZICHT KLACHTEN en VLIEGBEWEGINGEN
LUCHTHAVEN NIEDERRHEIN**

3^e kwartaal 2009

INHOUDSOPGAVE

-	Inleiding	blz. 3
-	Samenvatting	blz. 4
-	Aandachtspunten	blz. 7
1.	Klachten	blz. 8
2.	Bewegingen	blz. 12
	2.1. Extensies	blz. 13
	2.2. SID-afwijkingen	blz. 14
	2.3. Zichtvliegcircuits en oefenvluchten	blz. 15
-	Begrippenlijst	blz. 16
-	Bijlage Extensies	
-	Bijlage SID-afwijkingen	
-	Bijlage Zichtcircuits en oefenvluchten	

INLEIDING

Dit rapport is opgesteld om de Luchtverkeerscommissie Niederrhein en de Lärmschutzkommission Niederrhein te informeren over klachten betreffende vliegverkeer van Luchthaven Niederrhein, die bij het Klachtenbureau Luchtverkeer zijn ingediend in het 3^e kwartaal 2009. Gegevens over klachten en klagers zijn in tabellen verwerkt en worden vergeleken met gegevens over dezelfde periode in het voorgaande jaar.

Samenvatting

In het 3^e kwartaal 2009 hebben 14 klagers 113 klachten over vliegverkeer van Niederrhein ingediend. De klachten nemen met 61% af ten opzichte van dezelfde periode in 2008; van 292 klachten in 2008 naar 113 in 2009. De klagers nemen echter toe van 11 klagers in 2008 naar 14 in 2009 (27%).

Het grootste aantal klachten is in het 3e kwartaal ingediend door enkele inwoners uit Siebengewald. Onderzoek toont aan dat toestellen, die de VEBAK1 S / Standaard Instrument Departure (SID) volgen, over de kern vliegen. Ook van de SID's Mevel3 S en SONEB1 S vliegverkeer wordt overlast ervaren.

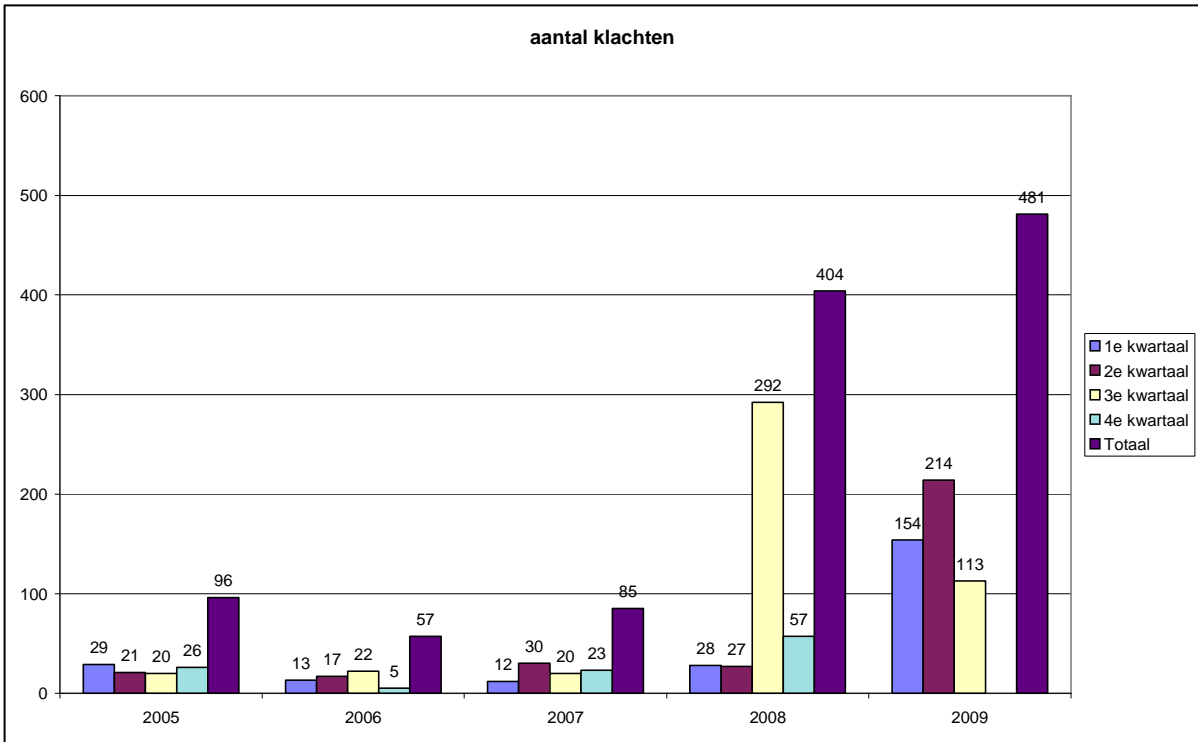
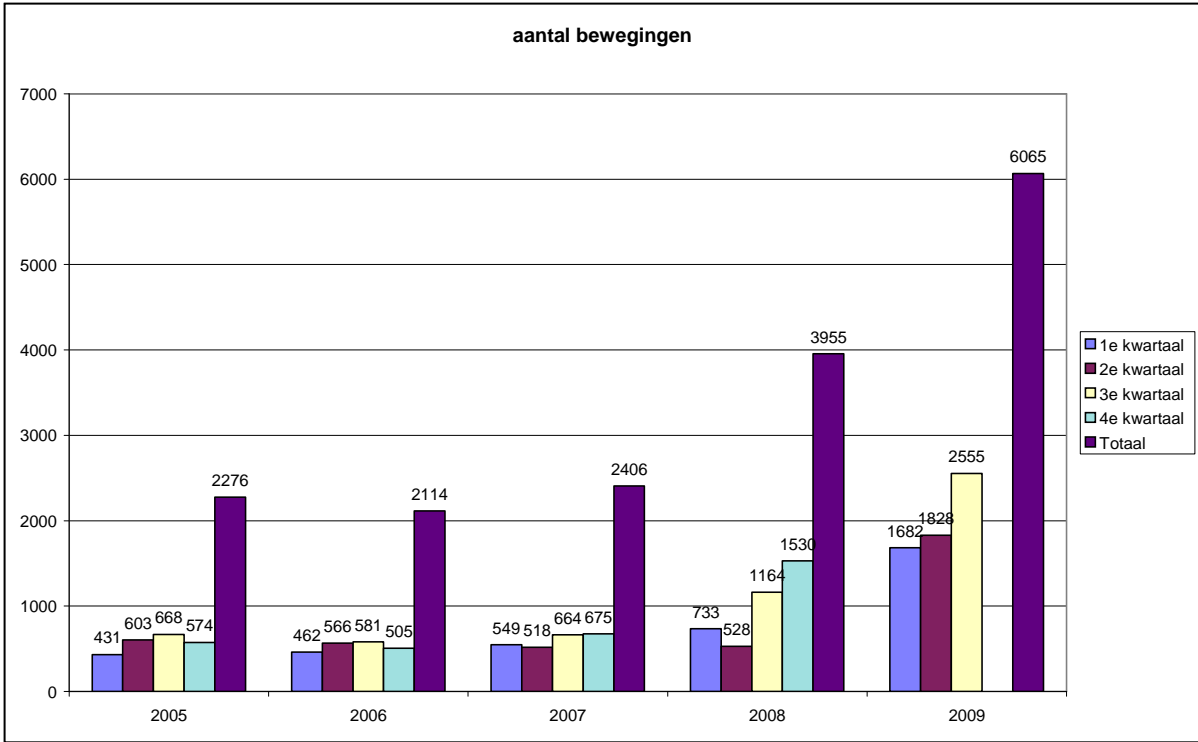
Bij de spreiding van klagers en klachten over de gemeenten blijkt dat deze voornamelijk afkomstig zijn uit de gemeente Bergen. In het 3^e kwartaal 2009 waren dat uit Bergen 111 klachten door 13 klagers en uit Boxmeer 2 klachten door 1 klager.

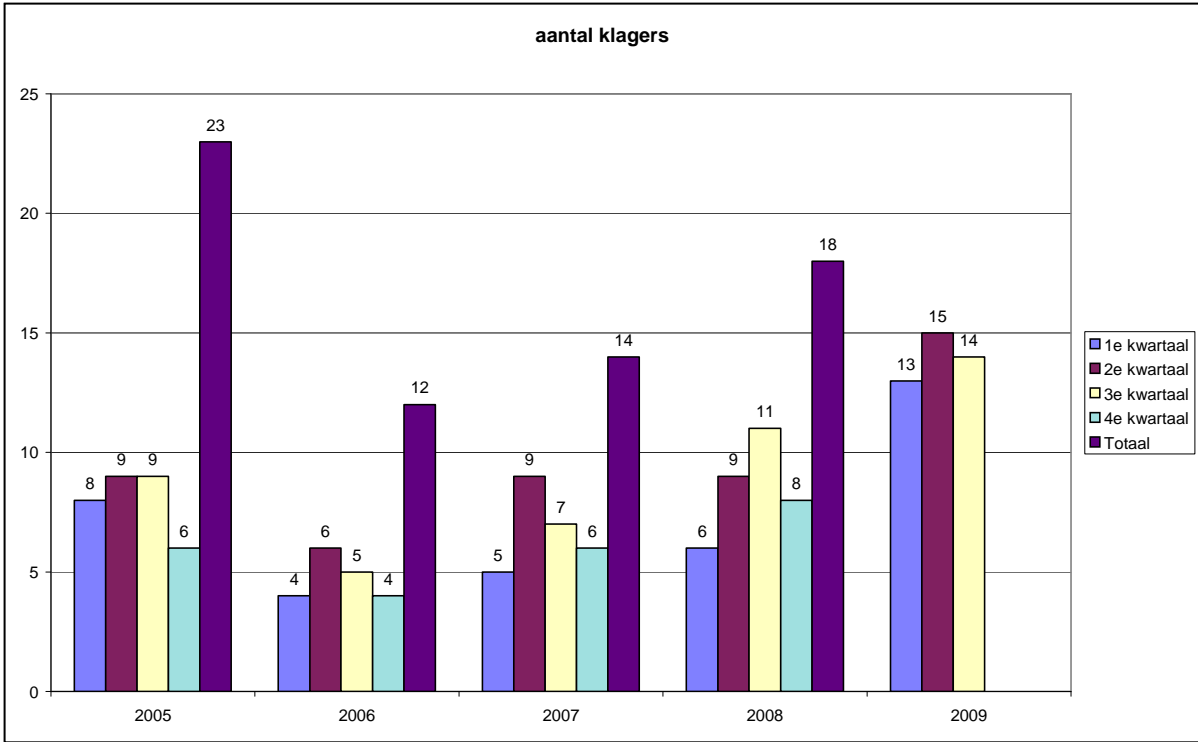
Van de 113 klachten hebben er 41 betrekking op vliegverkeer gedurende de dagperiode van 06:00 tot 07:00 uur en 72 over de dagperiode van 7:00 tot 23:00 uur. De vluchten tussen 6 en 7 uur worden als zeer hinderlijk ervaren. Over de nachtperiode van 23:00 tot 24:00 zijn er in het 3^e kwartaal 2009 geen klachten binnengekomen. De klachten gaan vooral over geluidhinder en afwijkende route.

Bij beschouwing van de trend in het klachtenpatroon van de afgelopen 5 jaar blijkt dat de bewegingen, na een geringe daling in 2006 ten opzichte van 2005, toenemen in 2007 en 2008. Deze toename zet door in de eerste drie kwartalen van 2009.

De klachten laten een vergelijkbaar patroon zien met een uitschieter in het 3^e kwartaal 2008. In de eerste twee kwartalen van 2009 nemen de klachten verder toe, in het 3^e kwartaal is een afname te constateren. De klagers volgen een vergelijkbaar patroon als de klachten.

Voor de grafische weergave van de trends zie de volgende pagina.

Aandachtspunten

Naar aanleiding van de sterke stijging van het aantal klachten uit Siebengewald als gevolg van sterk toenemend vliegverkeer over de kern, heeft de SKLZL contact opgenomen met de vertegenwoordiger van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in de Luchtverkeerscommissie. Op zijn aanraden is het probleem onder de aandacht van de Duitse leden van de Luchtverkeerscommissie en van de Burgemeester van de gemeente Bergen gebracht. Deze laatste heeft het probleem op zijn beurt ingebracht in de vergadering van de Lärmschutzkommision d.d. 29-10-2008.

Daar is afgesproken dat de DFS GmbH de mogelijkheid en uitwerking van een verlegging van de westelijke startroute zal onderzoeken en daarover in de vergadering van de Lärmschutzkommision op 13-05-2009 zal berichten. De DFS heeft in deze vergadering laten weten de procedure aan te passen door een extra waypoint LV 201 ten noordwesten van Siebengewald neer te leggen. De verandering van SID RWY 27 zal 8 oktober worden gepubliceerd en worden geëffectueerd op 19 november 2009.

1. KLACHTEN

In dit hoofdstuk wordt het aantal klagers en klachten over overlast als gevolg van vliegverkeer van of naar luchthaven Niederrhein in de regio in het 3^e kwartaal 2009 weergegeven.

In tabel 1 is een uitsplitsing gemaakt naar het aantal klagers en klachten per maand. In de laatste kolom is het aantal klagers weergegeven, hierbij dient vermeld te worden dat iedere klager voor zowel de maand als voor het kwartaal slechts 1x geteld wordt. Het is daarom niet mogelijk het aantal klagers voor het totaalcijfer bij elkaar op te tellen. In tabel 2 wordt onderscheid gemaakt in het aantal klachten ingediend over vluchten gedurende de dagperiode en nachtperiode met een onderverdeling naar het aantal klachten per klager. Tabel 3 brengt de klachten en klagers over vertrekken en aankomsten in beeld en daarbij vindt onderverdeling naar woonkernen plaats.

tabel 1. **Aantal klachten en klagers in het 3^e kwartaal.**

	Aantal klachten			Aantal klagers		
	2008	2009	%	2008	2009	%
Juli	10	64	+540	3	9	+200
Augustus	103	24	-77	7	6	-14
September	179	25	-86	4	4	=
Totaal	292	113	-61	11	14	+27

Tabel 2. Aantal klachten per klager in het 3^e kwartaal onderverdeeld in verschillende categorieën.

aantal klachten per klager in het 3 ^e kwartaal	aantal klagers per gemeente		klachten dagperiode tussen 06:00-07:00 uur		klachten dagperiode tussen 07:00-23:00 uur		Klachten Nachtperiode tussen 23:00- 06:00 uur		klachten totaal		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	
0-20	totaal:	9	13	14	37	17	53	1	0	32	90
	Bergen	9	12	14	36	17	52	1	0	32	88
	Boxmeer	0	1	0	1	0	1	0	0	0	2
20-50	totaal:	0	1	0	4	0	19	0	0	0	23
	Bergen	0	1	0	4	0	19	0	0	0	23
50 of meer	totaal:	2	0	79	0	181	0	0	0	260	0
	Bergen	2	0	79	0	181	0	0	0	260	0
Totaal		11	14	93	41	198	72	1	0	292	113

In deze tabel is naast de spreiding van de klagers over de verschillende gemeenten ook een onderscheid gemaakt in klachten over vluchten in de dag -en nachtperiode. De dagperiode is verdeeld in de periode van 06:00 tot 07:00 uur en van 07:00 tot 23:00 uur. Vluchten in de vroege ochtend worden vaak als meer hinderlijk ervaren. De luchthaven is aan Nederlandse zijde geopend van 06:00 tot 23:00 uur met een extensieregeling tot 24:00 uur. De luchthaven is te allen tijde open voor noodgevallen. In het hoofdstuk vliegbewegingen is het aantal extensies weergegeven.

Uit de tabel blijkt dat in het 3e kwartaal 2009 de meeste klachten afkomstig zijn uit de gemeente Bergen, 111 klachten ingediend door 13 klagers. Vanuit de gemeente Boxmeer is door 1 klager 2 klachten ingediend.

We zien een duidelijke afname van de klachten van 292 naar 113 klachten (61%), maar een toename van het aantal klagers: van 11 klagers in 2008 naar 14 klagers in 2009 (27%). De toename is te zien in de categorie 0-20 klachten per klager en 20-50 klachten per klager; in de categorie 50 of meer nemen de klagers af.

tabel 3. Aantal klachten en klagers per gemeente over vertrekken of aankomsten in het 3^e kwartaal.

3 ^e kwartaal	Gemeenten met onderverdeling naar plaatsen / woonkernen	Aankomsten				Vertrekken			
		2008		2009		2008		2009	
		klachten	klagers	klachten	klagers	klachten	klagers	klachten	klagers
	gemeente Bergen	3	2	22	6	289	9	89	9
	Afferden	0	0	2	2	2	1	34	2
	Aijen	0	0	0	0	0	0	0	0
	Bergen	0	0	10	1	0	0	3	1
	Nieuw-Bergen	3	2	10	3	3	2	2	2
	Siebengewald	0	0	0	0	284	6	50	4
	gemeente Boxmeer	0	0	1	1	0	0	1	1
	Boxmeer	0	0	1	1	0	0	1	1
	Groeningen	0	0	0	0	0	0	0	0
	Vierlingsbeek	0	0	0	0	0	0	0	0
	gemeente Gennep	0	0	0	0	0	0	0	0
	Gennep								
	gemeente Sint Anthonis	0	0	0	0	0	0	0	0
	Oploo								
	Sint Anthonis								
	gemeente Venray	0	0	0	0	0	0	0	0
	Venray								
Totaal		3	2	23	7	289	9	90	10

In deze tabel wordt een uitsplitsing gemaakt naar klagers en klachten over aankomsten en vertrekken over Nederland met een onderverdeling naar plaatsen en woonkernen. De klachten kunnen voor het totaalcijfer (tabel 1) bij elkaar worden opgeteld, de klagers niet. Klagers kunnen over zowel aankomsten als vertrekken klachten indienen, maar blijven voor het totaalcijfer een en dezelfde klager. Uit de tabel blijkt dat zowel de gemeente Bergen als Boxmeer overlast heeft ervaren van vertrekkende en aankomende toestellen.

Tabel 4. Overzicht oorzaak klachten in het 3^e kwartaal.

Overzicht oorzaak klachten	2008			2009		
	Totaal	vertrekken	aankomsten	Totaal	vertrekken	aankomsten
Totaal aantal klachten*	292	289	3	113	90	23
Geluid	292	289	3	113	90	23
laagvliegen	36	34	2	12	0	12
Uitstoot	1	1	0	0	0	0
Afwijkende route	237	235	2	39	37	2
Trillingen	0	0	0	0	0	0
Angst	0	0	0	16	16	0
Overig	2	1	1	2	2	0
Trackoffenders	0	0	0	3	3	0

*) Een klacht kan meerdere oorzaken hebben.

Opgemerkt dient te worden dat wanneer er gesproken wordt over ‘laagvliegen’ dit niet wil zeggen dat het toestel ook daadwerkelijk laag heeft gevlogen, het gaat hier om overlast zoals deze door de klager wordt ervaren. Hetzelfde geldt voor de optie afwijkende route, het gaat hier om de beleving van de klager. Wanneer er gesproken wordt van ‘afwijkende route’ hoeft dit niet te betekenen dat toestellen zich buiten het tolerantiegebied bevinden. Inwoners van Siebengewald benoemen vaak als oorzaak “afwijkende route”. Opvallend is dat de meeste toestellen boven Siebengewald rechts van het nominale pad vliegen, maar toch duidelijk binnen het tolerantiegebied blijven. Inmiddels is dit ook besproken in de “Lärmschutzkommission”. Met “overige” klachten geven de klagers als reden: “doordat de bochten korter gevlogen worden, draagt het geluid langer” en “route afwijking vindt te vaak plaats”.

2. VLEIEGBEWEGINGEN

In tabel 5 is het aantal vliegbewegingen weergegeven over Nederland van of naar luchthaven Niederrhein. Er wordt een onderscheid gemaakt in bewegingen gedurende de dagperiode en nachtperiode.

tabel 5. Aantal vliegbewegingen dag- en nachtperiode over Nederland in het 3^e kwartaal.

		Vliegbewegingen dagperiode tussen 06:00-23:00 uur		Vliegbewegingen nachtperiode tussen 23:00-06:00 uur		Vliegbewegingen totaal	
		2008	2009	2008	2009	2008	2009
Juli	totaal:	387	815	0	0	387	815
	starts	379	786			379	786
	landingen	8	29			8	29
Augustus	totaal:	428	925	1	0	429	925
	starts	420	897	0		420	897
	landingen	8	28	1		9	28
september	totaal:	347	815	1	0	348	815
	starts	335	764	1		336	764
	landingen	12	51	0		12	51
3^e kwartaal	totaal	1162	2555	2	0	1164	2555
	starts	1134	2447	1		1135	2447
	landingen	28	108	1		29	108

Aantal vliegbewegingen over Nederland uitgezonderd de klassen P1.0, P1.1, P1.2, P1.3, P1.4, H1 en H2.

P1.0: Ultra lights;

P1.1: Motorzweefvliegtuigen;

P1.2: Motorzweefvliegtuigen of propellervliegtuigen met een MTOW tot 2ton bij een sleepvlucht;

P1.3: Propellervliegtuigen met MTOW tot 2 ton;

P1.4: Propellervliegtuigen met MTOW van 2 tot 5,7 ton;

H1: Helikopters tot 2,5 ton;

H2: Helikopters boven 2,5 ton.

2.1. EXTENSIES

Tabel 6. Aantal extensies in het 3^e kwartaal.

	extensies	
	2008	2009
Juli	0	0
Augustus	1	0
September	1	0
Totaal	2	0

In tabel 6 wordt het aantal vliegbewegingen boven Nederland buiten openstellingen van of naar Niederrhein weergegeven.

Op verzoek van de Gemeenschappelijke Luchtverkeerscommissie worden FANOMOS-plots van alle vliegbewegingen boven Nederland buiten openstellingen (van 23:00 tot 06:00 uur) door het klachtenbureau van de SKLZL voor verdere behandeling aan Verkeer en Waterstaat doorgestuurd. Ook worden deze vluchten zo spoedig mogelijk na constatering voor nader onderzoek doorgestuurd aan de vertegenwoordiger van de Bezirksregierung Düsseldorf in de Luchtverkeerscommissie en Lärmschutzkommission. Na onderzoek vindt terugkoppeling met de SKLZL plaats over de bevindingen en deze worden in tabel 7 van de rapportage verwerkt. De FANOMOS-plots zijn, indien van toepassing, als bijlagen bij dit rapport gevoegd

De openstellingen van Niederrhein zijn van 06:00 uur tot 23:00 uur. Artikel 6 van het Staatsverdrag kent de volgende extensieregeling: voor luchtvaartuigen van luchtvaartmaatschappijen die geregelde vluchten uitvoeren en die volgens schema eerder dan 23.00 uur plaatselijke tijd hadden moeten arriveren kan, voor zover sprake is van onverwachte vertragende omstandigheden die op het moment van vertrek redelijkerwijs niet voorzien hadden kunnen worden, een extensie verleend worden tot 24:00 uur, voor starts voor zover sprake is van een technische storing van het luchtvaartuig dan wel van de luchtvaarttechnische gronduitrusting of extreme meteorologische omstandigheden. De luchthaven is te allen tijde open voor luchtvaartuigen die in nood verkeren of ten behoeve van reddingsacties of hulpverlening worden ingezet.

Tabel 7. Reden extensies in het 3^e kwartaal 2009.

reden extensie	Aantallen	
	Datum	Skzl nr Zie bijlage
Totaal		

2.2 SID-AFWIJKINGEN

In een bijlage bij het Staatsverdrag is voor het IFR verkeer een aantal standaard instrument vertrekprocedures (SID's) vastgelegd. Deze uitvliegroutes zijn theoretische lijnen. In de praktijk zal een zekere spreiding plaatsvinden die binnen een bepaalde marge, het zogenaamde tolerantiegebied, moet blijven. In tabel 8 wordt het aantal SID-afwijkingen (toestellen die zich buiten het tolerantiegebied bevinden) weergegeven.

Tabel 8. Aantal SID-afwijkingen in het 3^e kwartaal

	Aantal SID-afwijkingen	
	2008	2009
Juli	1	2
Augustus	1	0
September	0	1
Totaal	2	3

Tabel 8 is gebaseerd op onderzoek door het klachtenbureau van de SKLZL met behulp van FANOMOS. Op verzoek van de Gemeenschappelijke Luchtverkeerscommissie worden FANOMOS-plots van alle SID-afwijkingen ongeacht vlieghoogte door het klachtenbureau van de SKLZL aan Verkeer en Waterstaat doorgestuurd. De FANOMOS-plots zijn als bijlagen bij dit rapport toegevoegd. Opgemerkt dient te worden dat overschrijding van het tolerantiegebied mogelijk is op last van de luchtverkeersleiding.

Voor een goede klachtafhandeling en rapportage is het wenselijk dat de SKLZL inzicht krijgt in de redenen van afwijking van de SID.

In de vergadering van de Luchtverkeerscommissie d.d. 04-07-2007 is daarom afgesproken dat deze vluchten direct na constatering voor nader onderzoek worden doorgestuurd aan de vertegenwoordiger van de Bezirksregierung Düsseldorf in de Luchtverkeerscommissie en Lärmschutzkommission en de DFS. Na onderzoek vindt er terugkoppeling met de SKLZL plaats over de bevindingen en worden deze in de rapportage verwerkt.

Tabel 9. Reden afwijking in het 3^e kwartaal 2009.

reden afwijking	2009	
	Datum	Skzl nr Zie bijlage
Slechte weersomstandigheden. Onweersbuien		sklzl-nrn TO 09-003
Slechte weersomstandigheden. Onweersbuien		sklzl-nrn TO 09-004
Slechte weersomstandigheden.		sklzl-nrn TO 09-005
Totaal		

2.3 ZICHTVLEIEGCIRCUITS EN OEFENVLUCHTEN

In artikel 6, 4^e lid van het Staatsverdrag is opgenomen dat zichtvliegcircuits en oefenvluchten niet zijn toegestaan boven Nederlands grondgebied.

Tabel 10. **Aantal zichtvliegcircuits en oefenvluchten in het 3^e kwartaal**

	Aantal zichtvliegcircuits en oefenvluchten	
	2008	2009
Juli	0	0
Augustus	0	0
September	0	0
Totaal	0	0

Tabel 9 is gebaseerd op eigen bevindingen van het klachtenbureau van de SKLZL. Met behulp van FANOMOS kan geconstateerd worden dat er sprake is van een circuitbeweging dan wel van een doorstart gevolgd door een circuitbeweging.

Op verzoek van de Gemeenschappelijke Luchtverkeerscommissie worden FANOMOS-plots van deze bewegingen door het klachtenbureau van de SKLZL aan Verkeer en Waterstaat doorgestuurd. De FANOMOS-plots worden indien van toepassing als bijlagen bij dit rapport toegevoegd

Voor een goede klachtafhandeling en rapportage is het wenselijk dat de SKLZL inzicht krijgt in de redenen van deze bewegingen en of er sprake is van zichtvliegcircuits dan wel oefenvluchten. De SKLZL zal deze vluchten indien van toepassing zo spoedig mogelijk voor nader onderzoek doorsturen aan de vertegenwoordiger van de Bezirksregierung Düsseldorf in de Luchtverkeerscommissie en Lärmschutzkommission en de DSF. Na onderzoek zal over de bevindingen terugkoppeling plaatsvinden met de SKLZL en zullen deze in de rapportage worden verwerkt.

BEGRIPPENLIJST

Klachtenbureau Luchtverkeer:	Het klachtenbureau Luchtverkeer valt onder de Stichting Klachtentelefoon Luchtverkeer. Dit is een onafhankelijke stichting, die ten behoeve van de Milieucommissie Luchthaven Maastricht, de Commissie AWACS Limburg, de Luchtverkeerscommissie Niederrhein en Lärmschutzkommission Niederrhein zorg draagt voor registratie, analyse en behandeling van klachten over vliegverkeer in de regio, tevens voor het beantwoorden van vragen en het verstrekken van informatie. Het klachtenbureau is te allen tijde te bereiken op telefoonnr: 043- 365 20 20 . De medewerkers zijn bereikbaar van maandag tot en met vrijdag van 09:00 tot 14:00 uur, buiten deze uren kunt u uw klacht(en) inspreken op een antwoordapparaat. Op verzoek van de klager wordt deze teruggebeld. De ingesproken klachten worden op de gebruikelijke wijze geregistreerd en gerapporteerd aan de Luchtverkeerscommissie, Lärmschutzkommission Niederrhein, Commissie AWACS Limburg en de Milieucommissie Luchthaven Maastricht. Met ingang van 1juli 2004 kunnen klachten ook digitaal ingediend worden op www.kicl.nl
Klager: (klaagadres) en	een adres van waaruit minstens een klacht is geuit, met de restrictie dat meerdere klachten van verschillende personen op een huisadres tot één dezelfde klager (klaagadres) worden gerekend.
Klacht:	een door een klager bij het klachtenbureau gemelde ervaring van hinder of overlast door vliegverkeer.
Dagperiode:	is de periode van 06:00 tot 23:00 uur.
Nachtperiode:	is de periode van 23:00 tot 06:00 uur.
A.T.C.:	Air Traffic Control (Luchtverkeersbeveiliging).
Vliegbeweging:	een door de A.T.C. Niederrhein geregistreerde vliegbeweging (boven Nederland) van of naar Luchthaven Niederrhein
Extensie:	toestemming (gegeven door de havenmeester) om buiten de openstellingen van de luchthaven op te stijgen of te landen.
SID:	Standard Instrument Departure. Dit is de standaard vertrekprocedure voor IFR- verkeer, zoals vermeld in de AIP.
IFR:	Instrument Flight Rules. Regels voor verkeer dat op instrumenten vliegt, zoals vermeld in de AIP.
AIP:	Aeronautical Information Publication d.i. de luchtvaartgids.
SID-afwijking:	een toestel dat de standaard-instrument -vertrekprocedure niet heeft uitgevoerd binnen het voor die procedure vastgestelde tolerantiegebied al dan niet in opdracht van de Luchtverkeersleiding.
FANOMOS:	Flight track and Aircraft Noise Monitoring System